

Драгана Сјојиљковић

МЕТАЛНЕ СУЗЕ

Понекад је заливао руже у дворишту цркве Св. Марка. То га је смиривало. Волео је да шета Кнез Михајловом и посматра људе. Седео би на Калемегдану, држао очи затвореним и слушао приче заљубљених. А онда би се вратио у свој малени стан у Карађорђевој, са нарамком дневне штампе и провео сате и сате читајући. Пролоп је волео људе, догађаје. Волео је живот.

Радио је као кројач у студију за израду торби и јакни од коже. Био је спретан са машином, прецизан у кроју и никада није омашио дневну количину производње. Газдарица, Милена Гојковић, сажалила се на њега када је једног кишног дана покуцао на њена врата, са згужваним шеширом у рукама. Плата није била велика, али била је довољна. И тако је почео да претвара метре коже увезене из Италије у прелепе креације за којима су уздисале жене. Почетка се сећао са пријатном сетом. Био је испуњен. Нашао је мрвицу смисла у свом животу. А онда је изнова почела да га обузима празнина умотана у сладак осећај панике због неиспуњености. Желео је нешто више. Знао је да тежња о другачијем животу није била намењена да је прати. Прописи су о томе били строги - роботима није дозвољено да напуштају град производње.

Често је седео у кафићу "Асимов" у улици Страхињића Бана. Био му је близу стана и понекад би се сакупила групица робота сличних њему. Сатима би причали о Лувру, Бакинџемској палати, возњи гондолама и осталим знаменитостима света о којима су читали у брошурама туристичких агенција. Биле су то лепе приче које су Пролопу умеле тешко да падну.

- Зашто се сваки пут када поменемо путовања ти тужно загледаш у чашу? - питао је Симеон, најстарији међу њима.

- Ех... Мој Симо... Чаша је та која тужно гледа у мене. Видиш да се празни.

И тако би насмејао остале и оставио да муке буду само његове. Није се плашио да им каже да он заиста жели да отпутује на сва та места. Сви су знали да роботи имају те жеље. Само није могао да слуша њихове коментаре пуне помирљивости са судбином. Није Пролоп био глуп. Матична плоча је савршено радила у његовој глави. Знао је шта је паметно, знао је шта се мора. Али жеља је та коју није могао да убије нити да проводи минуте, понекад сате, у објашњавању осећања која ни сам не разуме у потпуности. Када би дошло до тренутка где описивање свих тих места прелази у препричавање доживљаја који би се тамо одигравали, Пролоп би испио пиће и отишао. Није желео да своја маштања казује онима који их не разумеју. Газдарица Милена је чула најближе приче онеме што он жели, зато што је и она сама пропутовала сва та места у својој младости. Исправљала би његове описе, препоручивала друге знаменитости и слушала га са великим интересовањем. Знао је да то ради из знатижеље и пуке занимљивости, а не од срца. И није му сметало. У тим тренуцима, осећао се као неко ко би могао одмах да спакује кофер и упути се на аеродром.

Једнога дана је и спаковао кофер. Резервисао је авионску карту на име Раденко Петровић, које је изабрао прелиставајући дневну штампу. Када је дошло време да се крене на аеродром, узео је кофер у руку, проверио да ли је новчаник у унутрашњем џепу сакоа, погледао по стану да није нешто заборавио и дошао до врата. Ухватио се за кваку, притиснуо је, али није повукао врата ка себи. Само је стајао. Бацио је поглед на кофер, на кваку, окренуо се и вратио у стан. То је било најближе путовању што је Пролоп доживео. Сутрадан на послу, испричао је газдарици Милени шта је урадио. Дуго га је гледала.

- Пролопе, шта те је спречило да отвориш врата?

- Страх.

- Зар роботи умеју да осете такав страх? Ја сам мислила да ви радите по неким програмима.

- То је тачно, газдарице Милена. Али ти програми су написани да нам дају одлике људи. Пијемо, једемо, читамо. Радимо све што људи свакодневно обављају. Циљ је да вам будемо блискији, да нас се не плашите.

- Знам ја то. Али та твоја жеља... Пролопе, она јесте људска жеља. Она није нека механичка радња. И страх. Роботи се не плаше.

Једну руку је ставила на струк а другом се ослонила на сто. Гледала је забринута у њега. Онда је почела да шета по студију. Уздисала је тако да се Пролопу чинило као да вуче дим за димом цигарете. Затим се окренула, привукла најближу столицу, села и ставила руке на колена. Гледала је у под, потапшала колена длановима, издахнула и замолила га да седне.

- Ово ми није требало. Таман када је све лепо кренуло. Имам доста купаца, наруџбине стижу да не могу да се одбраним. Једино од чега сам стрепела је било да нећу успети да испоручим толику количину робе на време. И сад све ово. Е животе!

- Газдарице Милена, нема потребе да очајавате. Ја нигде не идем. Роботима није дозвољено да напусте град производње.

- Па што ми онда исприча све ово, црни Пролопе?

- Увек сте лепо причали са мном о светским знаменитостима. Једини ме нисте прекоравали. Мислио сам да ћете разумети шта сам пожелео и урадио.

- Ма јасно је мени шта си ти урадио. Али, Пролопе, ти си робот. Ниси човек. За овакве ствари се шаље у сервис - отргао јој се тежак уздах. - Мајко мила, шта ћу сад?

- Схватам ја вас, газдарице. Али, зар не можете да се претварате да вам нисам све ово испричао? Видите да нисам отишао.

- Жао ми је, Пролопе. Разуми ме. Ако те не одведем у сервис, бојим се да ћеш отворити врата и отићи. Водиш се као мој запослени. Мени ће писати пријаве и казне. Могу и у затвору да завршим. Још ако те ухвате па им кажеш шта смо све причали, испашће да сам те ја наговорила. Јао, црна земљо отвори се!

- Газдарице Милена, да сам отишао на аеродром послали би ме у сервис истог тренутка. Ја не желим у сервис. Одузеће ми снове. Зар нисте ви сами рекли да човек без снова не зна шта је живот?

Гледао је у њу као уплашени дечак. Да работи могу да плачу, газдарица Милена је сигурна да би из тих очију кренуле сузе.

- Ти ниси човек, Пролопе.

Устала је и пришла натказници на којој је стајао телефон. Уздахнула је и дрхтавим рукама подигла слушалицу. Неко време је држала отворену линију. Погледала је у Пролопа. Из очију су јој ишле сузе. Гледала је још мало у њега. Спустила је слушалицу али није склонила руку са телефона.

- Иди Пролопе. Можда ћеш наћи начина да оствариш свој сан, можда ће те ухватити на следећем ћошку. Не желим да знам. Не желим да ту муку носим до краја живота. Изађи на ова врата а ја ћу онда да окренем број. Био си добар радник и, без икаквог двоумљења, пријатељ.

Пролоп је лагано устао и пришао чивилуку. Обукао је капут и ставио шешир на главу. Скинуо га је и поклонио се у знак наклоности. Дошао је до врата, притиснуо кваку и овај их пут отворио. Изашао је напоље.

- Жао ми је Пролопе - прошаптала је кроз сузе газдарица Милена и почела да окреће број.